

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

411

KAZIMIERZ DREWNOWSKI
(1881—1952)

Kazimierz Drewnowski urodził się 4 III 1881 r. w Stanisławowie. Po uzyskaniu w 1899 r. matury w IV gimnazjum we Lwowie studiował na Wydziale Budowy Maszyn lwowskiej Szkoły Politechnicznej (1899—1903), a następnie na Wydziale Elektrotechnicznym Politechniki w Zurychu (1903—1905). Praktykę zawodową odbywał początkowo (1905—1907) w fabryce kondensatorów elektrycznych we Fryburgu (Szwajcaria), a w latach 1907—1909 w oddziałach firmy niemieckiej Siemens-Schuckert w Wiedniu i Lwowie. Od 1907 r. był jednocześnie adiunktem w Katedrze Elektrotechniki Szkoły Politechnicznej we Lwowie, a od 1911 r. wykładał ponadto elektrotechnikę we lwowskiej Szkole Przemysłowej. Na początku 1914 r. przebywał przez kilka miesięcy w Wyższej Szkole Technicznej w Darmstadtzie dla uzyskania specjalizacji w zakresie techniki wysokich napięć i radiotelegrafii.

Po wybuchu I wojny światowej wstąpił do Legionów Polskich J. Piłsudskiego, w których organizował oddziały łącznościowe. W latach 1917—1918 był adiutantem Rady Regencyjnej w Warszawie. Po odzyskaniu niepodległości pozostawał nadal w Wojsku Polskim, będąc m.in. szefem służby łączności w Naczelnym Dowództwie, a następnie w Ministerstwie Spraw Wojskowych, oraz komendantem Szkoły Głównej Artylerii i Inżynierii w Warszawie. Wyszedł z wojska w 1923 r. w stopniu pułkownika dypl.

Od października 1916 r. był nauczycielem akademickim w Politechnice Warszawskiej (PW), początkowo jako wykładowca podstaw elektrotechniki i miernictwa elektrotechnicznego na Wydziale Budowy Maszyn i Elektrotechniki, od 1 IX 1919 r. jako zastępca profesora, a od 24 IX 1923 r. jako profesor zwyczajny na Wydziale Elektrotechnicznym (później Elektrycznym). Aż do wybuchu wojny w 1939 r. kierował Katedrą i Zakładem Miernictwa Elektrycznego (od 1934 r.: Miernictwa Elektrycznego i Wysokich Napięć). W latach akad. 1928/29 i 1933/34 piastował godność dziekana Wydziału Elektrycznego. Prof. K. Drewnowski był zwolennikiem koncepcji łączenia badań naukowych z dydaktyką poprzez lokalizowanie ośrodków badawczych w wyższych uczelniach. Dał temu m.in. wyraz w przygotowanym z wielkim rozmachem projekcie Gmachu Elektrotechniki PW (budowę gmachu ukończono w 1934 r.), wzorowanym na najlepszych przykładach zagranicznych. W gmachu tym zainstalowano m.in. Laboratorium Wysokich Napięć, wyposażone w najnowocześniejszą aparaturę, Zakład Miernictwa Elektrycznego i Wysokich Napięć ze specjalną halą prób wysokonapięciowych i Pracownię Probierczą, która miała stać się zaczątkiem krajowego instytutu elektrotechnicznego, o powołanie którego prof. Drewnowski zabiegał przez wiele lat.

Oprócz pracy naukowej i dydaktycznej prowadził niezwykle bogatą działalność społeczną i stowarzyszeniową. W 1908 r. był współorganizatorem, a następnie przewodniczącym Sekcji Elektrotechnicznej Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie. Uczestniczył w zjazdach techników polskich we Lwowie (1910), Krakowie (1912) i Warszawie (1917). W 1919 r. wzięł udział w zjeździe założycielskim Stowarzyszenia Elektryków Polskich (SEP) w Warszawie, a w latach 1928—1929 był wiceprezesem SEP. Ponadto był m.in. sekretarzem generalnym, a następnie przewodniczącym Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego, wicepreze-

sem Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej (CEI) oraz członkiem założycielem i wiceprezesem Międzynarodowej Konferencji Wielkich Sieci Elektrycznych (CIGRE).

W dniu 1 IX 1939 r. prof. K. Drewnowski objął z wyboru funkcję rektora PW. Wybrany formalnie na kadencję dwuletnią: 1939/40—1940/41, faktycznie uważany był przez profesurę uczelnianą i konspiracyjne władze polskie za rektora PW przez cały okres okupacji. Władze niemieckie traktowały prof. K. Drewnowskiego początkowo jako rektora zarządzającego, a od września 1940 r. jako zarządcę zawieszonych uczelni. Dzięki jego staraniom w 1940 r. Niemcy wyrazili zgodę na uruchomienie na terenie zamkniętej PW 9 zakładów badawczych, pracujących na rzecz przemysłu i gospodarki komunalnej, co uchroniło wielu pracowników naukowych przed wywiezieniem na roboty przymusowe do Niemiec. Z dniem 1 IV 1942 r. objął on stanowisko zastępcy dyrektora Państwowej Wyższej Szkoły Technicznej (dyrektorem szkoły był z urzędu Niemiec). Szkoła ta, uruchomiona w gmachach politechnicznych za wiedzą i aprobatą władz konspiracyjnych, była dwuletnią nieakademicką szkołą inżynierską z językiem wykładowym polskim.

Od pierwszych tygodni po klęsce wrześniowej prof. K. Drewnowski prowadził aktywną działalność konspiracyjną. Początkowo wchodził w skład Centralnego Komitetu Organizacji Niepodległościowych, z ramienia którego organizował pomoc dla środowisk twórczych ze środków przekazywanych do kraju przez rząd emigracyjny. Później kontynuował tę działalność w ramach współpracy z Departamentem Oświaty i Kultury przy Delegaturze Rządu na Kraj. Do połowy 1942 r. był członkiem komisji rewizyjnej Komendy Głównej Związku Walki Zbrojnej, później Armii Krajowej. Na terenie zamkniętej PW patronował półświatkowemu i tajnemu nauczaniu na poziomie akademickim.

Aresztowany przez gestapo w nocy z 10 na 11 XI 1942 r., został osadzony na Pawiaku, skąd w marcu 1943 r. wywieziono go do obozu koncentracyjnego na Majdanku, a potem do Dachau. W warunkach obozowych zajmował się m.in. pisanie pracy „Uniwersalny przyrząd do pomiaru wysokiego napięcia” (wydanej pośmiertnie w 1956). Po wyzwoleniu obozu w Dachau przebywał przez dwa lata w Belgii. Był tam m.in. wiceprezesem Rady Związku Stowarzyszeń Inżynierów i Techników Polskich Zagranicą, zorganizował też Ośrodek Studiów Wyższych Polskich w Brukseli, umożliwiający dokończenie studiów wielu młodym Polakom, których losy wojenne rzuciły na obczyźnie.

Po powrocie do kraju wiosną 1947 r. prof. K. Drewnowski wznowił działalność naukową i dydaktyczną w PW. Od września t.r. aż do śmierci kierował Katedrą i Zakładem Miernictwa Elektrycznego na Wydziale Elektrycznym. Jego dorobek naukowy obejmuje ponad 100 publikacji, w tym kilka monografii i podręczników akademickich, m.in. „Pomiary elektrotechniczne” (1914), „Materiały i układy izolacyjne wysokiego napięcia” (1927) oraz „Wytrzymałość dielektryczna” (1939). Był także redaktorem „Słownika elektrycznego polskiego” (1936), „Definicji elektrotechnicznych” (1937) i „Polskiego słownika elektrycznego” (1950—1952). Uważany jest za twórcę szkoły polskiej w dziedzinie techniki wysokich napięć; wykształcił i wychował liczną kadrę naukową, w tym wielu późniejszych profesorów wyższych uczelni technicznych w Polsce.

Prof. K. Drewnowski zmarł nagle 22 VIII 1952 r. w Zakopanem i pochowany został na miejscowym Cmentarzu Zasłużonych jako wybitny tatarnik, narciarz i działacz turystyczny. Był odznaczony m.in. Krzyżem Virtuti Militari V kl., Krzyżem Oficerskim Orderu Polonia Restituta i franc. Legią Honorową.

Opracowała *Elżbieta Dudzińska*